

УТВЪРДИЛ:

Декан

Дата

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ "СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ"

Факултет: СЛАВЯНСКИ ФИЛОЛОГИИ

Специалност: (код и наименование)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Магистърска програма: (код и наименование)

С	Л	Б	3	0					
---	---	---	---	---	--	--	--	--	--

Компютърна лингвистика. Интернет технологии в хуманитаристиката
(редовна форма на обучение)

УЧЕБНА ПРОГРАМА

Дисциплина:

--	--	--	--

(код и наименование) Увод във формалното описание на естествените езици

Преподавател: гл. ас. д-р Мария Тодорова

Асистент:

Учебна заетост	Форма	Хорариум
Аудиторна заетост	Лекции	30
	Семинарни упражнения	
	Практически упражнения (хоспетиране)	
Обща аудиторна заетост		
Извънаудиторна заетост	Реферат	
	Доклад/Презентация	
	Научно есе	
	Курсов учебен проект	30
	Учебна екскурзия	
	Самостоятелна работа в библиотека или с ресурси	30
Обща извънаудиторна заетост		60
ОБЩА ЗАЕТОСТ		90
Кредити аудиторна заетост		1
Кредити извънаудиторна заетост		2
ОБЩО ЕКСТ		3

№	Формиране на оценката по дисциплината ¹	% от оценката
1.	Workshops (информационно търсене и колективно обсъждане на доклади и реферати)	20
2.	Участие в тематични дискусии в часовете	
3.	Демонстрационни занятия	
4.	Посещения на обекти	
5.	Портфолио	
6.	Тестова проверка	
7.	Решаване на казуси	
8.	Текуща самостоятелна работа /контролно	
9.	Курсова работа	50
10.		
11.		
12.	Изпит	30

Анотация на учебната дисциплина:

Курсът *Увод във формалното описание на естествените езици* се опира върху знанията на студентите филолози за същността на езиковия знак и на диференциалните признаци на отделните единици. Разглеждат се търсенията на различни школи в намирането на универсален описателен механизъм за всички естествени езици. Проследяват се идеите на водещи учени в модерната лингвистика - Филмор за структурните (синтактични, семантични) падежи, на Чомски за универсалната граматика и вътрешния език, на У. Чейф и тяхната приложимост върху различен езиков материал. Разглеждат се описателните механизми на граматиката на ролята и референцията в трудовете на Джакендоф, Фоли и ван Валин. Отделно се разглеждат различни класификации на глаголните предикати в български, основани на различни езикови нива и точки на изследване. Студентите получават базови умения за описание на семантичната и синтактична структура на лексико-граматическите категории, които могат да се приложат при изработване на компютърни речници, работа с корпуси и автоматичен превод.

Предварителни изисквания:

Академичен курс по граматика на даден естествен език.
Английски език.

Очаквани резултати:

Студентите формулират хипотези за подбор и описание на лингвистичната информация и въз основа на лингвистични признаци в светлината на формалното описание.

¹ В зависимост от спецификата на учебната дисциплина и изискванията на преподавателя е възможно да се добавят необходимите форми, или да се премахнат ненужните.

Учебно съдържание

№	Тема:	Хорариум
1	Интердисциплинарни подходи за изследването на езика.	2 ч.
2	Разликата между формални и функционални граматика	2 ч.
3	Класически граматика и влиянието им върху описанието на морфологичните категории. Понятието падеж.	2 ч.
4.	Формално описание на естествените езици. Унификацията като метод в езикознанието	2 ч.
5.	Приложение на релационните отношения в езикознанието.	2 ч.
6	Формални подходи във фонологията и морфонологията	2 ч.
7	Формални подходи в синтаксиса и семантиката Идеите на Чомски за универсална граматика	2 ч.
8	Идеите на Филмор и описателните механизми на граматиката на ролята и референцията в трудовете на Джакендоф, Фоли и Ван Валин.	2 ч.
9	Минималистката програма	2 ч.
10	Предикативност, падежност, категоризация	2 ч.
11	Унификационни граматика. Представяне на информацията в речника и правилата	2 ч.
12	Депendentни, конструктивни, локални граматика, граматика на ограниченията	2 ч.
13	Формални подходи в българската лингвистика. Класифициране на езикови единици по набор от признаци – граматични, структурни, лексикални, синтактикосемантични, онтологични и др.	
14	Други гледни точки: идеи на падежната теория в лексикологията	2 ч.
15	Граници и безграничност на езиковите описания и подходи	2 ч.

Конспект за изпит

№	Въпрос
1	Курсова работа върху формално описание на група езикови единици по избор и от множеството от формални признаци които ги обединяват
2	Представяне на курсовата работа и събеседване

Библиография

Помагала:

Аргументна структура. Verba magistri, – съст. С. Коева, СЕМА РШ, София, 2006
Съвременни лингвистични теории – съст. С. Коева, Пловдив, 2001
Митков 2003. Mitkov, R. The Oxford Handbook of Computational Linguistics. Oxford University Press, 2003. 15.

Основна:

Бесли и Картунен. Kenneth R. Beesley and Lauri Karttunen Finite State Morphology. Stanford, CA: CSLI Publications (distributed by the University of Chicago Press), 2003.
Борсли 2001. Borsley, R.D Syntactic Theory: A Unified Approach, second edition, London: Edward Arnold. 2000.
Бреснан 2001: Bresnan, J. Lexical Functional Grammar Oxford: Blackwells. 2001.
Бърд 1995: Steven Bird Computational Phonology: A Constraint-Based Approach (Studies in Natural Language Processing) Cambridge: Cambridge University Press, 1995.
Ван Валин 1997: Van Valin, R. D. Jr., La Polla R. J., Syntax: structure, meaning and function. Cambridge University Press: Cambridge (Cambridge Textbooks in Linguistics), 1997.
Влахова 2004: Влахова, Р. Към структурно-семантичната характеристика на префигираните глаголи в съвременния български език. В: Годишник на СУ. Т. 89, кн. 1. Езикознание. 2004, 5 - 29
Грос 1997. Gross M. The construction of local grammars. In: ROCHE, Emmanuel, and Yves Schabes, eds. Finite state language processing. Cambridge, Mass.: The MIT Press, 1997. pp. 329-352.
Karlsson, Fred. 1990. Constraint Grammar as a Framework for Parsing Unrestricted Text. H. Karlgren, ed., Proceedings of the 13th International Conference of Computational Linguistics, Vol. 3. Helsinki 1990, 168-173.
Катамба Francis X. Katamba An introduction to phonology. Harlow, Essex: Longman. 1989.
Коева 1998: КОЕВА, С. Граматичен речник на българския език. Описание на концепцията за организацията на лингвистичните данни. Български език, 1998, (6), 49-58. I
Коева 2010: Коева, С. Българският Фреймнет. Семантико-синтактичен речник на българския език. С., 2010
Кипарски: Paul Kiparsky. Linguistic universals and linguistic change. In: Emmon Bach & R. Harms (eds.), Universals in Linguistic Theory. Holt, Rinehart, and Winston. pp. 170--202 (1968)
Лебарб. Lebarbe, T. Linguistic Lexicon. <http://users.info.unicaen.fr/tlebarbe>
Левин 1993. Levin, B. English Verb Classes and Alternations: A Preliminary Investigation, University of Chicago Press, Chicago, IL. 1993
Мелчук 2006. Melchuk, I. Explanatory Combinatorial Dictionary. In: SICA, G., ed. Open problems in linguistics and lexicography. Monza, Italy: Polimetrica, 2006. pp. 225-355.
Pollard K. and I. Sag, Head-Driven Phrase Structure Grammar, Chicago & London: The University of Chicago Press. 1994.
Сар и Уоусоу 2003. Sag, Ivan A., Thomas Wasow, and Emily M. Bender. Syntactic Theory: a formal introduction, 2nd Edition, SCLI publications. 2003.
Стоянова и Тодорова 2018: Ивелина Стоянова, Мария Тодорова. Семантични релации: Теоретични и приложни аспекти. В - Български език 2/2018
Чомски 1981: Chomsky, N. Lectures on Government and Binding. Foris, Dordrecht, 1981.
Чомски 1995: Chomsky, N. The Minimalist Program. Cambridge, MA: The MIT Press, 1995.
Чомски 2012: Чомски, Н. Студии за езика и философията на ума. С., 2012

Чейф : Wallace Chafe. Discourse, Consciousness, and Time
Филмор 1968: Charles J. Fillmore The case for case. In Emmon Bach & R. Harms (eds.), Holt, Rinehart, and Winston 1968. Universals in Linguistic Theory. (1968)
Хайъс 2009: Hayes, Bruce. Morphophonemic Analysis. Introductory Phonology, 2009. pp. 161–185. Blackwell
Шибер 1986: Shieber, Stuart M. 2003. An introduction to unification-based approaches to grammar. Brookline, Massachusetts: Microtome Publishing. Reissue of Shieber, Stuart M. 1986. An introduction to unification-based approaches to grammar. Stanford, California: CSLI Publications.

Допълнителна:

Влахова 1998. Семантични и синтактични особености на една група перцептивни глаголи в българския език. Във: Foreign Languages for Specific Purposes. Conference Proceedings. Volume II, Varna, Bulgaria, 1998, с. 22 – 25
Влахова 2001: За някои структурно-семантични особености на префигираните глаголи в българския език”. В: Традиция и съвременност в българския език. С., 2001, с. 226- 230.
Влахова. Семантични и синтактични особености на глаголите от структурен тип “префикс+се”. В:
Влахова 2009: Влахова, Р. За семантичните особености и синтактичните функции на някои предложни съчетания в българския език – В: Български език, 1/2009
Влахова 2005. Към семантичната и синтактична характеристика на глаголите с префикс о-”. В: Littera scripta manet. Сборник в чест на 65-годишнината на проф. дфн Василка Радева. УИ „Св. Климент Охридски”, София, 2005, с. 493 - 499
Влахова Р 2006: Семантични и синтактични особености на префигираните глаголи с прономинален елемент в български. – В: Езиковедски изследвания в чест на 75- годишнината от рождението на ст.н.с. I ст. дфн Йордан Пенчев Пенчев, Издателство „Артграф”, София, 2006, с. 320 - 329
Влахова 2008: “Винителни” префигиран глаголи в съвременния български език”. В: BULGARISTICA – Studia et Argumenta. Festschrift für Ruselina Nitsolova zum 65. Geburtstag. SPECIMINA PHILOLOGAE SLAVICAE, Band 151, Verlag Otto Sagner, München, 2008, с. 221 - 231
Влахова 2009: За семантичните особености и синтактичните функции на някои предложни съчетания в българския език, В: сп. Български език, 2/2009
Влахова 2016. Семантичен тип предикат и предложната група в аргументна позиция. В: „Отговорността пред езика”, Книга 4 (Сборник, посветен на 65-годишнината на проф. д-р Добринка Даскалова), УИ „Епископ Константин Преславски”, 2016, с. 141 – 149
Касабов, Иван (2006) Грамматика на семантиката. Университетско издателство "Св. Климент Охридски", София.
Светлозара Лесева, Ивелина Стоянова, Христина Кукова, Мария Годорова. Интегриране на субкатегоризационна информация в релационната структура на Уърднет. Български език 2/2018
Светлозара Лесева. Представяне на знания чрез семантични мрежи Български език 2/2018
Стефанова, В. Класификация на прилагателните имена в BulNet. Доклади от Международната юбилейна конференция на Института за български език „Проф. Любомир Андрейчин“ (София, 15 –16 май 2017 г.), 2, Институт за български език „Проф. Любомир Андрейчин“, 2017, ISBN:978-954-92489-9-9, 201-207
Лесева, Св. Словообразуване и тематична структура. Доклади от Юбилейната научна сесия „Съвременни тенденции в езиковедските изследвания“, посветена на 85 години от рождението на проф. д.ф.н. Йордан Пенчев, 10 – 11 ноември, 2016 г. Св. Коева, П. Бъркалова (съст.), Издателство на БАН „Проф. Марин Дринов“, 2017, 197-210

Коева, Св. Семантична и структурна характеристика на свободните релативи. Доклади от Юбилейната научна сесия „Съвременни тенденции в езиковедските изследвания“, посветена на 85 години от рождението на проф. д.ф.н. Йордан Пенчев, 10 – 11 ноември, 2016 г. Св. Коева, П. Бъркалова (съст.), Издателство на БАН „Проф. Марин Дринов“, 2017
Коева и Димитрова 2017: Коева, Св., Цв. Димитрова. Особенности на семантичната и синтактичната структура на собствените имена за лица, географски обекти и организации в български език. Известия на Института за български език „Проф. Любомир Андрейчин“, Издателство на БАН „Проф. Марин Дринов“, 304-344

Дата: 2022 г.

Съставил:

Мария Тодорова